

POSUDEK OPONENTA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Název práce: Fantómové hranice jako příčina socioekonomické a politické diferenciacce současného Polska

Autor práce: Matyáš Svítok

1. Obsah práce

Cíle, výzkumné otázky, hypotézy

V práci chybí její cíl, což je i příčinou její jisté neukotvenosti a roztříštěnosti. Za cíl by se dala považovat tato věta ... jak teritoriální vývoj Polska odpovídá aktuálnímu prostorovému rozložení demografických, kulturních a ekonomických charakteristik... Výzkumná otázka je stanovena jedna (Jak se odráží historický vývoj jednotlivých regionů na současném rozmístění socioekonomických, demografických a kulturních charakteristik? A dále si autor položil dvě doplňující podotázky na rozdíly mezi fantómovými hranicemi a sílu jejich hraničního (bariérového?) efektu. Ty jsou zvoleny dobře a napomáhají ke splnění nevyzvořeného cíle práce.

Práce s literaturou

Autor pracuje s českou i zahraniční literaturou (zejména polskou) poměrně dobře. Citace a použití literatury a zdrojů jsou na dobré úrovni. Zdroje dat jsou poměrně rozsáhlé a ne vždy při zpracování bakalářských prací využívané. V podkapitole data se objevuje nesprávná citace článku Zaryckého (nelze citovat, tak že bylo použito výše). V seznamu literatury je dvakrát uvedena stejná publikace Dokoupil a kol. 2004.

Metodika práce

Teoretické přístupy, které si autor zvolil jsou popsány poměrně stručně, jsou ve shodě s tím, co je zpracováno v analytické části práce (teorie path-dependence). Bylo by dobré více vysvětlit použitou metodiku především statistickou metodu Theilova koeficientu. Poměrně stručně a jednostranně je pak popsáno rozdělení jednotlivých druhů fantómových hranic resp. území, které vymezují. Za hlavní nedostatek považují naprostou absenci celé řady relevantních přístupů historické geografie a především nové regionální geografie, které se podrobně reliktními hranicemi a jejich efekty zabývají právě v rámci albertovské školy regionální geografie (i přesto, že autor použil práci o efektech hranic Dokoupil, Jeřábek, Havlíček 2004). Nemohu tak zcela souhlasit s tvrzením autora, že fantómové hranice jsou synonymem pro reliktní hranice. Pozornost je věnována pouze zaniklým stáním hranicím, i když pro vývoj Polska mají velký význam i zaniklé hranice nižšího řádu (vojvodství).

Analytická část práce

Analytická část práce především historické (historickogeografické) charakteristiky jednotlivých částí území a grafické výstupy datové analýzy jsou na dobré úrovni. Hodnotím kladně především použití volně přístupná statistická data za všechny polské powjaty (data projektu Mosaic) a jejich vyhodnocení. Na mapce číslo 5 jsou vymezeny hranice Polska od 18. století do druhé světové války,

kde jsou vyznačeny hranice Polsko-litevské unie a meziválečného Polska, což je nepřesné, protože mapa neobsahuje další hranice, které odpovídají jejímu názvu (dále je překlep v citaci pod touto mapkou). V tabulkách 7 a 10 není jasné, o jaké jde jednotky (z kontextu vyplývá, že o procenta, ale je třeba to označit). Autor píše a v tabulce používá pojem urbanizace tam, kde se jedná o míru urbanizace.

Závěry práce

Závěry práce jsou zpracovány dobře, jsou zde zodpovězeny výzkumné otázky a autor kriticky hodnotí i použitou metodiku a navrhuje i další možnosti výzkumu. Bohužel však již nestanovení si cíle práce neumožnilo uceleněji zhodnotit dosažené výsledky.

2. Formální náležitosti práce (zatrhněte Vaši volbu)

Formální úprava: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Stylistická úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Citační úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Komentář

Práce je poměrně dobře zpracována po formální a stylistické stránce, kvalitně jsou zpracovány především grafické výstupy v podobě rekonstrukčních map.

V práci se objevují jednotlivé formální a obsahové chyby např. Liga národů je doslovný překlad z angličtiny, používá se Společnost národů; na str. 29 se mluví o čistkách na území východního Polska již od roku 1937, kdy ještě území náleželo Polsku; str. 22 překlep v dataci 1974 správně má být 1794; šlechta určitě neměla 10 000 000 příslušníků (to je celkový počet obyvatel polsko-litevské unie); práci by prospělo i vysvětlení některých zkratk. V názvu a dále v práci se objevuje slovo fantómové hranice, správně by mělo být a je používané fantomové hranice, bez dlouhého o.

3. Souhrn

Celkové zhodnocení práce

Práce otevírá v politické geografie poměrně málo frekventované téma a autor došel k zajímavým závěrům, dobře se vypořádal s historickými souvislostmi, které shrnul pomocí historické rešerše a analytických kapitolách práce. Práce má poměrně ambiciózní název, existence fantómových (reliktních) hranic může pomoci při odhalení příčin a procesů vedoucích k diferenciaci území, nelze však pomocí nich objasnit veškeré historické procesy a jejich důsledky, a to především v tak složitém prostoru, které představuje území dnešního Polska. Řada historických procesů by proběhla i bez přítomnosti fantómových hranic (resp. rozdělení Polska) pod vlivem fyzickogeografických a socioekonomických podmínek a kulturních, politických a dalších procesů, které proběhly na zkoumaném území za více jak dvěstěleté období, kterým se práce zabývá. Přínosné by bylo zahrnout do dalších i území východního meziválečného Polska anektovaného po roce 1939 SSSR.

Bohužel absence historickogeografické perspektivy, pregnantně vyslovených cílů práce a některé další nedostatky (viz výše) snižují úroveň jinak dobře zpracované práce. Doporučuji pokračovat ve

zvolené tématické i při dalším stupni studia. Při analýze použít další metody a také ukazatele a výsledky více podepřít i dalšími argumenty.

Předloženou práci **doporučuji / nedoporučuji** k obhajobě. (zatrhněte Vaši volbu)

Otázky k obhajobě

Podle kterých kritérií zvolil autor jednotlivé ukazatele pro datovou analýzu?

Našel byste na území Evropy (nebo i mimo ni) podobné území, kde by se dal zkoumat vliv fantomových hranic?

Datum: 27. 8. 2021

Autor posudku: RNDr. Tomáš Burda, Ph.D.

Podpis: